

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT

L.A. GEELHOED

fremsat den 1. december 2005¹

I — Indledning

1. I denne sag, som er anlagt i henhold til artikel 141 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab (herefter »Euratom-traktaten«), har Kommissionen nedlagt påstand om, at Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 5, stk. 3, i Rådets direktiv 89/618/Euratom (herefter »direktiv 89/618«) ved ikke forudgående at have underrettet befolkningen på Gibraltar om de sundhedsmæssige foranstaltninger, der skulle træffes i tilfælde af strålingsfare i forbindelse med en Royal Navy atomubåd, som lå fortøjet i Gibraltar havn².

2. Det afgørende spørgsmål i denne sag er, om udfaldet af denne sag skal afgøres efter de principper, som Domstolen for nylig fastslog i sag C-61/03, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige³. I nævnte sag forka-

stede Domstolen Kommissionens argumenter om, at Det Forenede Kongerige havde tilsidesat dets forpligtelser i henhold til artikel 37 EA, idet det ikke havde forsynet Kommissionen med almindelige oplysninger vedrørende planer om bortskaffelse af radioaktivt spild i forbindelse med demonteringen af en atomreaktor, der tidligere var brugt til militære formål. Domstolens hovedbegrundelse var, at

»den omstændighed, at nævnte traktat ikke indeholder nogen undtagelse vedrørende de nærmere retningslinjer for, hvornår medlemsstaterne kan påberåbe sig og beskytte [deres væsentlige nationale forsvarsinteresser], [indebærer], at det må fastslås, at aktiviteter under det militære område ikke omfattes af traktatens anvendelsesområde«.

1 — Originalsprog: engelsk.

2 — Rådets direktiv 89/618/Euratom af 27.11.1989 om oplysningen af befolkningen om, hvorledes den skal forholde sig, samt om sundhedsmæssige foranstaltninger, i tilfælde af strålingsfare (EFT L 357, s. 31).

3 — Dom af 12.4.2005, Sml. I, s. 2477.

3. Spørgsmålet her er derfor: Giver denne konklusion mulighed for at adskille nærværende sag fra sag C-61/03?

II — Retsforskrifter

4. Artikel 30 EA, som indeholdes i afsnit II, kapitel 3 EA, med overskriften »Sundhedsbeskyttelse«, bestemmer, at der »[i] Fællesskabet indføres grundlæggende normer til beskyttelse af befolkningens og arbejdstagernes sundhed mod de farer, som er forbundet med ioniserende stråling [...]«.

5. Artikel 31 EA bestemmer, at »[e]fter høring af Europa-Parlamentet vedtages de grundlæggende normer af Rådet med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen, der til dette oversender de udtalelser, den har indhentet fra Udvalgene«. Denne artikel dannede det retlige grundlag for direktiv 89/618, hvis mål var »på fællesskabsplan at opstille fælles mål for foranstaltninger og procedurer til oplysning af befolkningen med henblik på at øge den praktiske sundhedsbeskyttelse i tilfælde af strålingsfare«⁴.

6. I den forbindelse pålægges medlemsstaterne ved direktivet tre former for underretningspligt: Den første vedrører forudgående underretning af den befolkning, som kan tænkes at blive berørt af strålingsfare (artikel 5), den anden vedrører underretning af

den berørte befolkning i tilfælde af strålingsfare (artikel 6), og den tredje vedrører underretning af personer, som i tilfælde af strålingsfare kan tænkes at skulle deltage i redningsaktioner (artikel 7).

7. Med hensyn til den første form bestemmer artikel 5 i direktiv 89/618:

»1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at den befolkning, som kan tænkes at blive berørt i tilfælde af strålingsfare^[5], holdes underrettet om, hvordan den i givet fald skal forholde sig, samt om eventuelle sundhedsmæssige foranstaltninger i tilfælde af strålingsfare.

2. Oplysningerne skal mindst omfatte de i bilag I nævnte elementer.

3. Oplysningerne skal meddeles den i stk. 1 nævnte befolkning, uden at den først skal anmode herom.

4 — Artikel 1 i direktiv 89/618.

5 — Begrebet »strålingsfare« er defineret i artikel 2 og 3 i direktiv 89/618.

4. Medlemsstaterne skal ajourføre og udsende oplysningerne med regelmæssige mellemrum, og hvis der foretages væsentlige ændringer i de deri beskrevne foranstaltninger. Disse oplysninger skal til stadighed være til rådighed for offentligheden.«

8. I henhold til artikel 4 i direktiv 89/618 defineres »den befolkning, som kan tænkes at blive berørt i tilfælde af strålingsfare« som »enhver befolkningsgruppe, for hvilken der træffes specifikke beskyttelsesforanstaltninger, så snart der indtræder et tilfælde af strålingsfare«.

9. Bilag I til direktiv 89/618 definerer den forudgående underretning, der skal gives i henhold til artikel 5 som 1) elementære oplysninger om radioaktivitet og dennes indvirkning på mennesket og miljøet, 2) de forskellige tilfælde af strålingsfare, der er taget i betragtning, samt disses følger for befolkningen og miljøet, 3) påtænkte nødforanstaltninger med henblik på alarmering, beskyttelse og undsætning af befolkningen i tilfælde af strålingsfare og 4) fyldestgørende oplysninger om, hvorledes befolkningen bør forholde sig i tilfælde af strålingsfare.

havn med henblik på reparation som følge af et uheld i Middelhavet, hvor ubådens atomreaktor var blevet beskadiget. Reparationerne varede til maj 2001. I løbet af 2000 modtog Kommissionen seks klager vedrørende reparationerne, som foranledigede den til at anmode Det Forenede Kongeriges regering om at give oplysninger om reparationerne og de informationer, der var blevet givet befolkningen om de sundhedsmæssige foranstaltninger, som skulle finde anvendelse i tilfælde af strålingsfare.

11. Som svar herpå anførte Det Forenede Kongeriges regering, at Euratom-traktaten efter dens opfattelse alene fandt anvendelse på kerneenergi til civil og kommercielt brug og ikke til militært brug. Herudover findes der på Gibraltars offentlige bibliotek en beredskabsplan for Gibraltar til fri konsultation, benævnt Gibraltar Public Safety Scheme (herefter »Gibpubsafe«), som giver baggrundsinformation og retningslinjer for Det Forenede Kongeriges forsvarsministerium og de gibraltariske regeringsmyndigheder i tilfælde af et uheld på et atomdrevet krigsskib.

III — De faktiske og processuelle omstændigheder i sagen

10. I maj 2000 lagde den atomdrevne Royal Navy ubåd »HMS Tireless« til i Gibraltar

12. Da Kommissionen fandt, at Gibpubsafe ikke var i overensstemmelse med direktiv

89/618, fremsendte Kommissionen en åbningsskrivelse efterfulgt af en begrundet udtalelse, som førte til nærværende søgsmål.

13. Der er indgivet skriftlige indlæg i sagen af Kommissionen, Det Forenede Kongerige og Den Franske Republik til støtte for Det Forenede Kongerige. Det Forenede Kongerige anmodede om, at sagen blev forenet med sag C-61/03 med den begrundelse, at spørgsmålet om, hvorvidt Euratom-traktaten fandt anvendelse på kerneenergi til forsvarsbrug, var fælles for de to sager. Selv om Kommissionen var enig i denne anmodning, blev en sådan forening dog afvist, fordi sagerne befandt sig på forskellige stadier i proceduren. Dommen i sag C-61/03 blev afsagt den 12. april 2005. Den 13. oktober 2005 blev der afholdt retsmøde i den foreliggende sag, hvorunder alle parter afgav mundtlige indlæg.

IV — Parternes argumenter

A — Kommissionen

14. Kommissionen har baseret sit argument i de skriftlige indlæg på, at afsnit II, kapitel 3 EA, hvori artikel 31 EA indeholdes, finder anvendelse på alle ioniserende strålingskilder, herunder stråling fra militære aktiviteter. Kommissionen har anført, at dette er det

samme spørgsmål som i sag C-61/03 og har gentaget visse af de anbringender, den fremsatte i denne sag. Kommissionen har navnlig understreget, at Fællesskabet ikke fuldt ud og effektivt ville være i stand til at opfylde målsætningerne i Euratom-traktaten, hvis anvendelsesområdet for bestemmelserne om sundhed ikke omfatter alle strålingskilder, herunder stråling fra militære aktiviteter⁶.

15. I de mundtlige indlæg har Kommissionen imidlertid henvist til Domstolens afgørelse i sag C-61/03, hvorefter aktiviteter under det militære område ikke er omfattet af Euratom-traktatens anvendelsesområde. Ikke desto mindre forsøger Kommissionen at adskille denne sag fra nævnte sag. Efter Kommissionens opfattelse kan nærværende sag ikke reelt anses for at henhøre under det »militære område«, eftersom underretningen i henhold til artikel 5, stk. 3, i direktiv 89/618 alene vedrører almindelige sundhedsmæssige foranstaltninger i tilfælde af strålingsfare uden nogen henvisning til (den militære)

6 — Kommissionen har ligeledes som i sine indlæg i sag C-61/03 henvist til Domstolens dom af 4.10.1991, Parlamentet mod Rådet, hvori Domstolen fastslog nødvendigheden af at sikre en konsekvent og effektiv beskyttelse af befolkningens sundhed mod risikoen ved ioniserende stråling, »uanset hvilken strålingskilde« (sag C-70/88, Sml. I, s. 4529, præmis 14), samt henviste til Euratom-traktatens historiske kontekst, idet denne blev vedtaget på et tidspunkt, hvor kerneenergi primært blev brugt til militære formål.

strålingskilde. Kommissionen finder, at sagen snarere vedrører et spørgsmål om civil beskyttelse end om nationalt forsvar. Det er på ingen måde muligt at en sådan underretning af befolkningen kan skade en medlemsstats militære interesser.

16. På den baggrund har Kommissionen anført, at Det Forenede Kongerige har handlet i strid med artikel 5, stk. 3, i direktiv 89/618 ved ikke forudgående at have underrettet den befolkning, som kan tænkes at blive berørt i tilfælde af strålingsfare på Gibraltar. Kommissionen mener ikke, at det er tilstrækkeligt, at en beredskabsplan som Gibpubsafe er offentligt tilgængelig på Gibaltars offentlige bibliotek efter anmodning. Efter artikel 5, stk. 3, skal Det Forenede Kongerige aktivt underrette befolkningen. Endvidere ville hovedmålsætningen med direktivet — beskyttelse af den befolkning som kan tænkes at blive berørt i tilfælde af strålingsfare — ikke blive opfyldt effektivt, hvis stråling fra militære kilder ikke var omfattet af dets anvendelsesområde.

afgørelse i sag C-61/03, hvorefter Euratom-traktaten, herunder afsnit II, kapitel 3 EA, ikke finder anvendelse på stråling fra militært brug af kerneenergi. Det Forenede Kongerige har herved gentaget argumenterne fra nævnte sag og understreget, at der ikke i Euratom-traktaten findes en generel undtagelse eller afvigelse svarende til den i artikel 296 EF for så vidt angår medlemsstaternes militære interesser. Efter Det Forenede Kongeriges opfattelse er der ikke grundlag for at sondre mellem anvendelsesområdet for artikel 37 EA, som behandles i sag C-61/03, fra anvendelsesområdet for artikel 31 EA, som behandles i denne sag. Det Forenede Kongerige understreger, at direktiv 89/618 som afledt ret må have samme anvendelsesområde som afsnit II, kapitel 3 EA. Det Forenede Kongerige har anført, at eftersom Gibpubsafe er en beredskabsplan, der kun gælder eventuelle uheld på nukleare krigsskibe, og som er udarbejdet af dets forsvarsministerium, er den derfor ikke omfattet af de forpligtelser, der pålægges i henhold til direktiv 89/618.

B — Det Forenede Kongerige og Den Franske Republik

17. Det Forenede Kongerige har anført, at udfaldet af denne sag følger af Domstolens

18. Den Franske Republik har fastholdt sit standpunkt fra sag C-61/03 og har til støtte for Det Forenede Kongerige anført, at den foreliggende sag er omfattet af Domstolens dom i nævnte sag med den virkning, at aktiviteter under det militære område falder uden for Euratom-traktaten.

V — Stillingtagen

19. Som det fremgår af det anførte, rejser denne sag spørgsmål om rækkevidden af afgørelsen i sag C-61/03, og navnlig om, hvorvidt denne på nogen måde giver mulighed for at pålægge en pligt til at underrette den befolkning, som kan tænkes at blive berørt af strålingsfare i forbindelse med et nukleart krigsskib, om hvorledes den skal forholde sig og om sundhedsmæssige foranstaltninger i tilfælde af en sådan fare. Besvarelsen heraf kræver først og fremmest en grundig undersøgelse af dommens begreber og begrundelse.

A — Dommen i sag C-61/03

20. Som tidligere nævnt nedlagde Kommissionen påstand om, at det blev fastslået, at Det Forenede Kongerige havde tilsidesat dets forpligtelser i henhold til artikel 37 EA, idet det ikke havde forsynet Kommissionen med almindelige oplysninger vedrørende planer om bortskaffelse af radioaktivt spild i forbindelse med demonteringen af en atomreaktor, der tidligere var brugt til militære formål (nemlig »Jason«-reaktoren på Royal Naval College, Greenwich).

21. Domstolen forkastede Kommissionens påstand ved først at foretage en afgrænsning af, hvad der ifølge Domstolen var spørgsmålet i sagen. Domstolen bemærkede, at visse af Kommissionens argumenter var begrundet i de særlige mål for sundhedsbeskyttelse, der tilsigtes med afsnit II, kapitel 3, hvori artikel 37 EA indeholdes, men understregede samtidig, at Kommissionen ikke havde »præciseret, hvorledes dette kapitels bestemmelser kan tillægges et anvendelsesområde, der er forskelligt fra den samlede traktats anvendelsesområde«⁷. Domstolen valgte herefter at behandle spørgsmålet i et bredere perspektiv, nemlig at undersøge om militær anvendelse af kerneenergi kan henhøre under traktatens anvendelsesområde samlet set⁸.

22. I den henseende bemærkede Domstolen, at der ikke foreligger nogen udtrykkelig bestemmelse, som udelukker forsvarsrelaterede aktiviteter fra dette anvendelsesområde⁹. Ikke desto mindre fastslog den herefter — ved at anvende en argumentation i tre dele — at aktiviteter, der falder under det militære område, ligger uden for Euratom-traktatens anvendelsesområde.

7 — Dommen i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, nævnt i fodnote 3 ovenfor, præmis 24.

8 — Ibidem, præmis 25.

9 — Ibidem, præmis 28.

23. Domstolen vurderede først betydningen af Euratom-traktatens betragtninger og de mål, som er fastsat i artikel 1 EA og 2 EA, og fastslog, at de kontraherende parter »har villet fremhæve traktatens civile karakter«, og at »de formål, som tilstræbes med traktaten, hovedsageligt er civile og kommercielle«¹⁰.

24. Herefter undersøgte Domstolen den historiske sammenhæng, som omgav traktatens udarbejdelse og konkluderede, at sådanne forhold »ikke [er] tilstrækkelige til at kunne antage, at traktatens fædre har haft til hensigt, at traktatens bestemmelser skulle gælde for militærets nukleare anlæg og anvendelser«, eftersom repræsentanterne for de medlemsstater, der deltog i disse forhandlinger, valgte at »lade spørgsmålet stå hen«¹¹.

25. Endelig fremhævede Domstolen, at flere af Euratom-traktatens bestemmelser tillægger Kommissionen »betydelige beføjelser, der gør det muligt for den aktivt at intervenere ved retlig regulering eller ved tilkendegivelser med individuelle afgørelser, på forskellige aktivitetsområder, der i Fællesskabet vedrø-

rer anvendelse af kerneenergi«¹². Domstolen henviste her specifikt til bestemmelserne i afsnit II, kapitel 3 EA (dog uden specifikt at nævne artikel 31 EA). Eftersom anvendelsen af disse bestemmelser på militære anlæg, forskningsprogrammer og andre militære aktiviteter »kan være til hinder for varetagelsen af væsentlige interesser i medlemsstaternes nationale forsvar«, indebærer den omstændighed, at Euratom-traktaten ikke indeholder nogen undtagelse vedrørende de nærmere retningslinjer for, hvornår medlemsstaterne kan beskytte disse interesser, »at det må fastslås, at aktiviteter under det militære område ikke omfattes af traktatens anvendelsesområde«¹³. Med andre ord »[finder] traktaten ikke anvendelse på brug af kerneenergi til militære formål«¹⁴.

26. Domstolen nuancerede denne generelle konklusion med den bemærkning, at denne »ikke på nogen måde ændrer den altafgørende rolle, som må tillægges formålet om beskyttelse af befolkningernes sundhed og miljø mod de farer, der er forbundet med anvendelsen af kerneenergi, herunder til militære formål«, idet det, eftersom denne traktat ikke tillægger Fællesskabet et egnet middel til at forfølge dette formål »ikke [kan] udelukkes, at nødvendige foranstaltninger kan træffes i henhold til andre relevante bestemmelser i EF-traktaten«¹⁵.

12 — Ibidem, præmis 35.

13 — Ibidem, præmis 36.

14 — Ibidem, præmis 44.

15 — Ibidem.

10 — Ibidem, præmis 26 og 27.

11 — Ibidem, præmis 29.

B — *Kan sag C-61/03 adskilles fra denne sag?*

mellem den foregående og nærværende sag. Man kan i den henseende forestille sig to mulige argumenter.

27. For det første er det ubestrideligt, at kilden til kerneenergi i denne sag — en atomubåd henhørende under Det Forenede Kongeriges Royal Navy — er af militær art. Dette er endnu mere klart, end det var i sag C-61/03, som omhandlede radioaktivt spild fra en demonteret atomreaktor, der ikke længere blev brugt til militære formål.

28. Herefter skal jeg bemærke, at de bemærkninger i dommen, der udelukker militært brug af kerneenergi fra Euratom-traktatens anvendelsesområde, tilsyneladende er affattet i brede og utvetydige formuleringer. Domstolens konklusion i præmis 44 om at »traktaten ikke finder anvendelse på brug af kerneenergi til militære formål« forekommer umiddelbart kategorisk og ubetinget ¹⁶.

29. Det eneste relevante spørgsmål er derfor om disse bemærkninger eller en nuanceret fortolkning medfører, at der skal sondres

30. For det første kan det hævdes, at mens sag C-61/03 vedrørte anvendelsesområdet for artikel 37 EA, må der anlægges andre kriterier ved fastsættelsen af anvendelsesområdet for (lovgivningen på grundlag af) artikel 31 EA. Man kan f.eks. henvise til den omstændighed, at artikel 31 EA reelt ikke tillægger Kommissionen beføjelser »der gør det muligt for den aktivt at intervenere« på nukleare områder i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i dommens præmis 35, men alene giver Kommissionen mulighed for at fremsætte forslag til en retsakt om grundlæggende normer til Rådet.

31. Dette argument er imidlertid efter min mening ikke holdbart. Domstolen beskriver spørgsmålet i sag C-61/03 som, hvorvidt den samlede Euratom-traktat finder anvendelse på brug af kerneenergi til militære formål ¹⁷. Hele indholdet af dommen bekræfter denne opfattelse: militære aktiviteter »[omfattes] ikke af traktatens anvendelsesområde« ¹⁸ og falder ikke kun uden for artikel 37 EA's anvendelsesområde. Endvidere finder den

¹⁶ — Selv om der anvendes forskellige formuleringer i dommen for dette begreb — »militær anvendelse af kerneenergi« (ibidem, præmis 25), »aktiviteter under det militære område« (ibidem, præmis 36) — er der efter min opfattelse ingen relevant praktisk forskel mellem disse formuleringer.

¹⁷ — Ibidem, præmis 25.

¹⁸ — Ibidem, præmis 36.

tredelte argumentation, som Domstolen anvender til at nå denne konklusion — der hovedsagelig er baseret på Euratom-traktatens mål og den omstændighed, at der ikke som for artikel 296 EF er fastsat nogen undtagelse i denne traktat til beskyttelse af medlemsstaternes militære interesser — anvendelse på traktaten i dens helhed, og den er derfor relevant både for artikel 31 EA og artikel 37 EA.

32. For det andet kan der argumenteres for — som Kommissionen gør det i denne sag — at der må sondres mellem karakteren af de oplysninger, der gives efter artikel 5, stk. 3, i direktiv 89/618, og de oplysninger, der gives efter artikel 37 EA. Mens artikel 5, stk. 3, alene stiller krav om at befolkningen skal underrettes om oplysninger af generel karakter vedrørende sundhedsmæssige foranstaltninger, der skal træffes i tilfælde af strålingsfare, er forpligtelsen efter artikel 37 EA mere omfattende, hvorfor det kan hævdes, at der foreligger en risiko for »reverse engineering« ud fra oplysninger om militært atomaffald. Til gengæld vil enhver risiko for at skade medlemsstaternes militære interesser være udelukket, hvis forpligtelsen i henhold til artikel 5, stk. 3, også omfatter kerneenergi fra militære kilder. Dette gælder især i denne sag, hvor Gibpubsafe-planen under alle omstændigheder allerede var tilgængelig for befolkningen på Gibraltars offentlige bibliotek.

33. Hertil skal jeg først indrømme, at jeg har betydelig sympati for det sagsudfald, som Kommissionen har foreslået. Det forekommer mig vanskeligt at argumentere for, at medlemsstaternes militære interesser vil kunne blive skadet, såfremt befolkningen gives elementære oplysninger om, hvorledes de bedst kan beskytte sig selv i tilfælde af et kernekraftuheld eller i nødstilfælde. Som det klart fremgår af bilag I til direktiv 89/618, er de oplysninger, der er omfattet af forpligtelsen i artikel 5, stk. 3, alene af generel karakter, idet de omfatter de elementære oplysninger om radioaktivitet og dennes indvirkning på mennesket og miljøet, nødforanstaltninger med henblik på alarmering, beskyttelse og undsætning af befolkningen i tilfælde af strålingsfare samt fyldestgørende oplysninger om, hvorledes befolkningen bør forholde sig i tilfælde af strålingsfare.

34. Endvidere er den indsats, der kræves af Det Forenede Kongerige for at opfylde forpligtelsen efter artikel 5, stk. 3, i denne sag, minimal. Som Kommissionen bekræftede under retsmødet kunne Det Forenede Kongerige opfylde forpligtelsen alene ved at sikre, at en kopi af Gibpubsafe-planen sendes med posten til den gibraltariske befolkning, som eventuelt kan blive berørt i tilfælde af strålingsfare i forbindelse med »HMS Tireless«. Dette forekommer mig at være en overkommelig opgave henset til den væsentlige betydning af beskyttelsen af de offentlige sundhedsinteresser, som er tilsigtet med artikel 5, stk. 3¹⁹. På baggrund af den

19 — Jf. vedrørende betydningen af målet om at beskytte befolkningens sundhed som omhandlet i afsnit II, kapitel 3 EA, mit forslag til afgørelse i sag C-61/03, punkt 67-77.

foreliggende sags faktiske omstændigheder er det derfor åbenlyst kritisabelt, at Det Forenede Kongerige og Den Franske Republik bestrider, at der foreligger en sådan forpligtelse.

tære interesser afvejes mod de eventuelle fordele, der måtte være for beskyttelsen af den offentlige sundhed, for derved at kunne vurdere om og i hvilket omfang en forpligtelse i henhold til Euratom-traktaten finder anvendelse i en given sag.

35. Ikke desto mindre forekommer den retlige begrundelse for Kommissionens argument — der er baseret på karakteren af oplysningerne, som skal gives i henhold til artikel 5, stk. 3 — grundlæggende forkert. Det er åbenlyst — som Det Forenede Kongerige har anført — at anvendelsesområdet for en pligt, der fremgår af direktiv 89/618 som afledt ret, ikke kan være mere omfattende end området for dets retlige grundlag, nemlig artikel 31 EA. Imidlertid gør den kategoriske karakter af Domstolens dom i sag C-61/03 — som allerede anført — det klart, at Euratom-traktaten, og herunder artikel 31 EA, ikke finder anvendelse på nuklear stråling fra militære kilder, hvilket gælder uden undtagelse²⁰. Der forekommer mig ikke at være nogen holdbar måde, hvorpå dommens indhold kan opretholdes, hvis der tages forbehold for en individuel sag, hvor der reelt ikke opstår nogen risiko for medlemsstaternes militære interesser, således at en pligt i henhold til Euratom-traktaten anvendes på stråling fra militære kilder. Navnlig er der ikke i Domstolens dom levnet mulighed for nogen form for proportionalitetslignende begrundelse, hvorved den potentielle fare for medlemsstaternes mili-

36. Jeg skal tilføje, at Domstolens valg af en utvetydig løsning klart var velovervejet, idet en løsning af spørgsmålet baseret på proportionalitet blev foreslået i generaladvokatens forslag til afgørelse. Endvidere havde Kommissionen argumenteret for en fortolkning af artikel 37 EA med henblik på en middelvej, hvorefter medlemsstaterne med henblik på at beskytte deres nationale forsvarsinteresser selv kunne bestemme, hvornår radioaktive stoffer fra militære kilder skulle klassificeres som spild, samt indholdet af de almindelige oplysninger, der skulle gives efter denne bestemmelse. Kommissionens løsning blev udtrykkeligt afvist af Domstolen²¹.

37. Det følger heraf, at den uundgåelige konsekvens af Domstolens dom i sag C-61/03 er, at så længe Fællesskabet ikke har udnyttet sin kompetence i henhold til EF-traktaten til at lovgive på dette område²², er der en lakune i beskyttelsen af befolkningens sundhed. Det fremgår klart af dom-

20 — Den eneste mulighed herfor, som jeg kan finde i Domstolens dom, er, som påpeget af Det Forenede Kongerige, den omstændighed, at medlemsstatens forpligtelse til at underrette om radioaktivitetsgrad i luft, vand og jord (jf. artikel 35 og 36 EA), nødvendigvis vil omfatte måling af radioaktivitet fra militære kilder som bivirkning og en del af de totale målinger.

21 — Dommen i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, sag C-61/03, nævnt i fodnote 3 ovenfor, præmis 38-42.

22 — Ibidem, præmis 44.

mens indhold, at Domstolen har accepteret denne konsekvens. Af disse årsager må jeg nødvendigvis konkludere, at Kommissionen ikke kan gives medhold i dette søgsmål.

VI — Forslag til afgørelse

38. På grundlag af det anførte er jeg af den opfattelse, at Domstolen bør

- 1) frifinde Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland for Kommissionen for De Europæiske Fællesskabers søgsmål, hvorefter Det Forenede Kongerige har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 5, stk. 3, i Rådets direktiv 89/618/Euratom af 27. november 1989 om oplysning af befolkningen om, hvorledes den skal forholde sig, samt om sundhedsmæssige foranstaltninger, i tilfælde af strålingsfare, ved ikke forudgående at have underrettet befolkningen på Gibraltar om de sundhedsmæssige foranstaltninger, der skulle træffes i tilfælde af strålingsfare i forbindelse med Royal Navy atomubåden »HMS Tireless«, som lå fortojet i Gibraltar havn
- 2) tilpligte Kommissionen at betale Det Forenede Kongeriges omkostninger
- 3) bestemme, at Den Franske Republik bærer sine egne omkostninger.